

După drumu de pân sat.
 Lasă, plângă mireasa
 Că-i rămâne plantica.
 Cinstite, staroste mare,
 Îți închin și dumitale;
 Îți închin cu voie bună,
 Bine nu mi-i la inimă.
 C-ați vinit pă la ujină
 Ca dup-o babă bătrână,
 N-ați vinit diminicioară,
 Ca dup-o fată fecioară.
 Batăr c-ai întârziat,
 Pă obraz nu te-ai spălat,
 Păru nu l-ai pieptănat.
 Otii ți-s bugeți de somn,
 Nu vezi că-i atâta om?
 Ié de ici, îmbuc-odată,
 Nu sta cu gura căscată.
 Nu vez bine pă mireasă,
 Că-i în haină de mătasă?
 Nici oiaga n-o vezi bine
 De cum să mă vezi pă mine.
 Și de-ar hi chiar fără sfat,
 Num-o vorbă ți-am strâgat,
 Că pă oti nu te-ai spălat.
 Și-ți spui drept și nu-i
 minciună,
 Că nu te-ai spălat de o lună.
 Pă obraz îi hără veche
 De nu ti căta pân ghete
 Ș-apoi cu mine vorovește.
 Te rog cinstit, staroste mare,
 Să te rădicî în pticioare,
 Să te văd cât ești de mare,
 C-astă vară n-o plouat,
 Ești cam mic și îndesat.
 Pă la vară a ploua,
 Și-i mai crește p-atâta,
 Cred că nu ti-i supăra.
 Năfrămuță de mătasă,
 Iară mă-ntorc la mireasă,
 Pă staroste-l lăs aici,
 N-am cu cine vorovi,
 Că stă cu gura căscată,
 Gândești că-i găină bată,
 Nu ști vorovi c-o fată.
 Mireasă păruțu tău,
 L-o pus popa sub hăitău,
 Și sub zadie mohorâtă,
 Să-ți sie lumea urâtă.
 Iară zâc, iară mă-ntorc,
 Cum să-ntoarce frunza-n plop.

CORINA ISABELLA CSISZÁR

Obiceiuri nupțiale din Prislop, comuna Boiu Mare

Ocaziile tinerilor de a se cunoaște

Mai demult, cuplurile de căsătoriți erau alcătuite de către părinți pentru avere, pentru pământuri. Și mulți s-au căsătorit pe acest considerent. Erau *mejdași* de grădină, de pământuri și ziceau:

- Ar fi foarte bine să ne adunăm noi coptiii laolaltă și să facem un pământ.

Se mai cunoșteau tinerii la hora satului, la Vergele, care începeau de Anul Nou. Se mai întâlneau și la beserică. Poate mai erau persoane care se luau și din dragoste. Dar se ținea cont foarte mult de părerea părinților și de vița din care proveneau tinerii.

- Vai de mine, să nu povestești cu fata lui X că nu are pământ, nu-i de neam. Să hie un om cu care să putem lucra, cu care să avem unde mere la lucru.

La hora satului

Dansurile să făceau duminica sau în sărbători, de Sfânta Mărie sau de Paști, a doua zi de Crăciun. De hore se ocupau feciorii, *tizeșii alduiți*. Din Iadăra era un ceteraș și din Șomcuta Mare mai vinéu. Și căutau două fete care pregăteau mâncare pentru ceterași. Când veneau îi duceau la masă și le mai dădeau o masă la miezul nopții. Nicio fată nu venea singură la dans, doar însoțită de către mamă. Fetele intrau în joc pe la 14 ani. Jucau și coptiii mai mici, da numa până la sfințatu soarelui. Femeile stăteau și țineau hainele fiilor și urmăreau dansul. Tinerii stăteau împreună unde să făcea jocul. Și să *alcăzau*:

- Danțu aiesta joc cu tine.

- Api nu pot că joc cu celalalt. Da următorul joc îl joc cu tine.

Și să apropia băiatu de grupul unde era fata alcăzată pentru dansul următor.

Stăteau tinerii, fete și băieți împreună, dar mai stăteau și în grupuri. La noi se resimte foarte mult influența maghiară și în dansurile și în costumele populare. Și dacă erau căsătoriți nu trebuia cerută femeia de la bărbat. Doar o chemai la dans. Fetele necăsătorite mergeau acasă însoțite de mamele lor. Doar tinerii care erau spre căsătorie se duceau acasă însoțite de fecior dar și împreună cu mama. Și mă-sa se ducea în casă și tinerii rămăneau în tindă.

Jocul mai ales de sărbători când veneau lăturenii, ținea până dimineața. Veneau lăturenii de pă tăte satele și rămâneau până dimineața. La noi se cunoșteau tinerii că se făcea școala în Boiu Mare, clasele V–VIII și eram colegi. Veneau de la Buteasa și Mesteacăn, Valea Chioarului, Ileanda, Perii Vadului. Unii veneau la rude și la prieteni de sărbători și veneau la dans.

Fuga mirilor

Dacă mama fetei cu care discuta un băiat nu era de acord să se căsătorească, tinerii fugeau pă sate. Și îi căutau cu săptămânile; după ce-i găseau, era o rușine să nu se căsătorească.

Peșitul și tomneala

Prima dată feciorul mergea în peșit cu o rudă apropiată sau cu persoane mai curajoase, cu prieteni sau cu nașul. Mergeau într-o seară la un pahar de voie bună și de horincă și discutau subiectul cu părinții fetei. Prima dată nu duceau nimic. În schimb gazda casei pregătește ceva în cazul în care știe că urmează să vină cineva în peșit. Dar în general se merge pe neanunțate. În cazul în care sunt de acord, încep târguielile și se pune data nunții.

Înainte de nuntă cu o săptămână sau cu două, la casa miresei se adunau mirele, mireasa și cu nașii. Și se înțelegeau ce să cumpere, ce să dea, lumânările, mierea de albine. Nașii aduc pișcoturile și *planchita* (panglica). Și se înțelegeau câți bani pun, să tomneau între ei. Nașii dădeau bani și mai demult. Întâlnirea asta era obligatorie pentru a nu se face nașii de rușine între ei.

Zestrea

Zestrea se duce cu o săptămână înainte de nuntă cu carele: perne, *țoluri*, *lipideauă*, *dricară*, *firinguri pă ferești*. De regulă, o cameră la casa mirelui o mobila mireasa. Era camera unde locuiau după nuntă. Duce *șifon* pentru haine, ladă de zestre în care-și țineau ștergurile, valurile de pânză. Să lucra foarte mult cu pânză țesută. Plapumele și pernele se făceau din pene, mai târziu s-o făcut din lână de oaie. Se duceau cu carele cu boii înstruțați. Le puneau curele și ciucalăi roșii la capătul curelelor. Și le așezau tăte frumos în car și le duceau la casa mirelui. La casa mirelui, mama miresei cu încă 2-3 femei, ajutau să le așeze în noul *locaș*.

Chemarea la nuntă

Demult erau chemători cu *planchită* cu tricolor. Erau chemătorii mirelui și chemătorii miresei. Câte doi chemători făceau

Iară mă-ntorc cătră soare,
Cătră cinstitu nănaș mare.
Hăi, nănaș, te-oi întreba,
Cu mine cum ti-mpăca,
Săruta-mi-i ori juca?
Știu că nu mi-i săruta,
Că te-a bate nănaș,
Ț-a căta a mă juca.
De jucat a hi ce-a hi,
Da de nu mi-i ști-nvârți,
Doamne, hâd te-oi ocări.
Tăt ț-oi zăce moș cu barbă,
Te-ai legat, nu ești de treabă;
Tot ț-oi zăce moș bătrân,
Te-ai legat, nu ești stăpân.
Nănașu s-o supărat,
Că nu frumos i-am întinat.
Să trăiești nănașe mare,
Și cu hina dumitale,
Să porț pene de păun,
Să botezi și să cununi;
Să ai hine și nepoate,
Batăr satu jumătate.
Frunză verde rujmălin,
Păhărașu-i ras și plin;
Frunză verde viorele,
Horinca-i pă la podele.

Din Preluca Veche, 1973

Bulciugul

22.

Cinstiți nuntași, cinstită
adunare,
V-aș ruga a-mi da ascultare,
Și să luaț aminte,
A mele câteva cuvinte:
Tânără noastă mireasă,
Fiindcă pleacă az din casă,
Prin a mé gură grăiește,
Și la tăț vă mulțumește,
Și-și teamă părinți săi,
Să-ș ia zăua bună de la ei,

Și toate rudele sale,
 Să-i dea o binecuvântare,
 Că az în zî mare,
 A răsărit Sfântu Soare.
 Sfântu Soare a răsărit
 Și mireasa s-o gătit
 Cu cunună de argint,
 Cu balțu până-n pământ.
 Sui soare pă ceru-nalt,
 Că eu az am de plecat.
 Azi mă despărțasc cu jele,
 De la casa maicii mele;
 Azi mă despărțasc cu greu
 De la casa tată-meu.
 Țucu-te, măicuță dulce,
 Iartă-mă că eu m-oi duce;
 M-oi duce și n-oi vini,
 Fată altu nu Ț-oi hi.
 Îț mulțămesc de născut,
 De-mbrăcat și de crescut,
 De-mbrăcat și de spălat
 Și de mult lucru doicat.
 Țucu-te măicuța mé,
 Te rog, din inima mé,
 Dacă Ț-am greșit vreodată,
 Te rog, din suflet, mă iartă.
 Îtinde-ți mâna de iertare
 Și gura de sărutate.
 Gura să Ți-o sărut,
 Sânul cu lăcrămi să-l ud.
 Și-mi pune mâna pă cap,
 Mă binecuvântă cu drag.
 Ia-ți mireasă ziua bună,
 De la frunzăle din fag,
 De la al tău tată drag,
 Și frumos îi mulțămeste
 Pântru că te-au putut crește.
 Eu îț zâc, tătucu meu,
 Dacă Ț-am greșit vreodată,
 Te rog din suflet mă iartă.
 Îtindeț mâna de-a dreapta,
 C-atunci știi că mi-i ierta,
 Și-mi pune mâna pă cap,
 Mă binecuvântă cu drag.
 Iară să-mi iau zâua bună,
 De la mama cea bătrână.
 Te sărut și-ți mulțumesc,
 Zăle multe îți doresc;
 Că de când m-am apucat,
 Mult în brață m-ai purtat.
 M-ai ferit de foc și vânt
 Și de alte câte sunt;

pereche și se împărțea satul în două. Tu chemi de ex. de la badea Ionu Văsălichii Petrii și până la Todoru Știopului. Și tu de la Todoru Știopului și până în celălalt capăt al satului. Intram în casă la om:

- Bună zâua! Vestitul mire împreună cu vestita mireasă, au plăcerea de a vă chema la nunta care să face acasă, pă data de... Vă așteptăm să viniți.

Gazda răspundea:

- Noa, om face oricumva să vinim.

După ce încheiam chemarea la nuntă mergeam înapoi la mire și la mireasă și dădeam solia.

Steagul de nuntă și cununa miresei

În preziua nunții la mire acasă, chemătorii și fetele cu feciorii pregăteau steagul. Era din năfrâmi de păr cu înflorituri, *planchite*, hârtie creponată și în vârful steagului se punea o cruce cu busuioc.

Pe vremuri cununa trebuia pusă în fața altarului dacă mireasa era fecioară. Dacă nu era fată mare, putea să meargă cu cununa de acasă. Preotul avea menirea de a-i pune cununa pe cap dacă la spovadă afla că e fată mare. Preotul îi punea cununa și balțul țesut de mână cu înflorituri colorate, flori, motive geometrice. Cununa era din flori naturale și mireasa o păstra până se ofilea.

La miri acasă

În ziua nunții, chemătorii mergeau mai repede și la mire și la mireasă. Și erau însoțitori împreună cu druștele, mergeau după nănași împreună cu mireasa sau cu mirele. Druștele erau mai multe la număr, erau prietenele miresei și mergeau strigând:

Frunzuliță struguraș,
 Noi merem după nănași.

La nași:

Bună zâua, gazdă mare,
 Dacă nu-i cu supărare
 Vă rugăm să ne-nsoțiți
 Ca spirituali părinți.
 Din căsuța dumneavoastră
 Până la căsuța noastră.
 Noi aici n-am fi vinit
 Dacă nu ne-ați fi poftit.
 Am venit la dumneavoastră
 Aicia cu omenie
 Pentru a mirelui solie.

Tânărul nostru-mpărat
Dimineața s-o sculat
Și pă față s-o spălat.
În grădină-o alergat.
Mândră floare și-o luat.
Trâmbita-n mână o luat,
Păstă sat o trâmbițat
Multă lume o adunat
Și aici bag bine de samă,
Că i-o ales pă sprânceană.
Da nainte de nuntași,
Mirele și-o chemat nănași.

Bulciugul

Starostele când ajungea la casa miresei, lua *bulciugul*:

Preacinstită adunare,
Rog un pic de ascultare,
De la mic până la mare.
Rog pentru luare aminte,
La două, tri cuvinte.
Care ne stau în cărți scrisă
Și astăzi trebuie zisă.
Dumnezău din Cerul Sfânt
O dat porunci pă pământ,
Făr de care nu să poate
Om pământean a străbate.
Unde nu-i El cu al Său har
Lucru nostru-i în zadar.
În zadar ne osândim
Că osândă dobândim
Și de mult ne ostenim
Chiar nimic nu dobândim.

Mireasă, mirele tău,
Dimineață s-o sculat
Și pă față s-o spălat,
În grădină o alergat,
Mândră rujă și-o aflat.
Și-o aflat o rujă plină,
Și-o smuls-o cu rădăcină,
S-o ducă-ntr-a lui grădină.
Grădina lui îi săpată
Nu-i mai hi la mă-ta fată.
Crenguță de măghiran,
Nu-i mai si fată șohan.

Și de apă să nu cad,
Și de foc să nu mă ard,
Că știe lumea-ntreagă,
Cât v-am fost vouă de dragă.
Ia-ți, mireasă, ziua bună
De la neamuri împreună:
Fraților, surorilor,
Unchilor, mătușilor,
Verilor și verelor,
Cuscilor și cuscrelor,
De la tăți îmi cer iertare,
De la mic până la mare.
Și cu tăți să-mi dați pă loc,
O binecuvântare de noroc.
Ca fericită să hie
Scumpa mea căsătorie.
Vecini și vecinelor,
Fetelor, feciorilor,
De la tăți îmi cer iertare
De-am greșit la oaricare.
Iar la cei ce sunt
L-această prăznuire,
Le doresc fericire,
Liniște și pace-n casă
Întru mulți ani să trăiască!

Din Preluca Veche, 1973

Cântece

Cântecul găinii

23.

Mă luai a hăitui
Pă sub poala pădurii;
Cu pușcuța subsioară,
Ca să-mpușc o gălicioară.
Mai bine de-o săptămână
Am umblat după găină
Și-asară ca norocu
Am prins-o cu nănașu.
Am prins-o când să-nsăra

Și n-a știut nănașa.
 Și umblând pă lângă foc
 Mi s-o ars șurțu-ntr-un loc.
 Hai cinstită, nănașa mare,
 Ridică-te-n pticioare,
 Că și eu mă urc pă prag,
 Ca să văd cine mi-e drag.
 Nănașule, ce gândești
 Găina coată s-o plătești:
 Aripioara – pițula -
 Clonțu plătește suta.
 Nănașule, de n-ai bani
 Dau găina la țâgani;
 Țâganii de abde așteaptă
 Ar mânca-o și nehiartă.
 Ia, ia, ia, dar nu Ț-oi da
 Până nu mi-i număra,
 Pă frunzuță de trifoi
 Talerii de pă doi boi.
 Săraca găină sură
 Ieri erai pă după șură,
 Ș-amu ești cu banu-n gură.
 Săraca găină grasă,
 Ieri erai pă după casă,
 Ș-amu ești friptă pă masă.
 Săraca găină albă,
 Bun-ai fost de astă treabă.
 Săracă găină smultă (grasă,
 pogană)
 Nașu-n gură ți să uită,
 Iar nănașa te-ar mânca
 Numai de te-ar căpăta.
 Adă teia s-o descui,
 Că o dau nănașului.
 Că nănașu are tieptari
 Și ne-o da ceva grițari.

(se plătește găina de către
 nănaș)

Din Preluca Veche, 1973

24.

Cinstită nănaș mare,
 Găina-i a dumitale.
 Pleacă ș-o ciupilește
 Și la oaspeți o-mpărțăște
 Și o taie drept în doauă

Că de-acum înainte
 Cărările Ț-or si oprite.
 Numa tri ți-s dezgrădite,
 La fântână după apă,
 În grădină după ceapă
 Și la mă-ta câteodată
 Când îi hi mai supărată.

Poți dragă să lăcrimezi
 După binele ce-l pierzi
 Că binele de la mă-ta,
 Nu-l mai ai cât îi lumea.
 Binele tău din fetie,
 Nu-l mai ai pă vecie.

Tânăra noastră împărăteasă,
 Îmbrăcată de mireasă,
 Astăzi ceasul i-o sosât
 Taina a șeptea de-mplicit
 Să mănânce miere de albine,
 Cu soțu său lângă sine
 Or trăi bine sau rău,
 Cum s-a-ndura Dumnezeu,
 Tinerii să se iubească,
 Laolaltă să trăiască.
 Da-nainte de-a pleca,
 De aicia din casa sa,
 Și să meargă la altar,
 Vrea frumos să mulțumească
 De dragoste părintească.

Există case unde mireasa din păcate nu are un părinte. Au fost
 și cazuri când mireasa o refuzat să-și ia rămas bun de la un membru
 al familiei, mamă, tată, frate.

Mirele sau mireasa își iau iertăciune de la părinți, frați, bunici:

Rămas bun de la mamă:

Rămas bun măicuță bună,
 Astăzi merg și-mi pun cunună.
 Eu frumos îți mulțumesc
 Și astăzi vreau să-ți grăiesc.
 Și frumos să-ți mulțumesc
 Pântru bune, pântru rele,
 Pântru lună, pântru stele,
 Pântru câte ai făcut
 Până mare am crescut.

Multe nopți nu ai dormit,
Doamne, mult te-am năcăjit.
Te sculam noaptea din somn,
Nu vroiam deloc s-adorm.
Tu ziceai ca un părinte,
Crește-ai mare, să ai minte.
C-o mână mă legănai
Și din gură îmi cântai.
Crește-ai mare, să ai minte,
Îmi ziceai ca un părinte.
Așa o lăsat Dumnezeu,
Nu te-ai plâns că ți-o fo greu.
Și frumos îți mulțumesc.
Dă-mi o dulce sărutare
Și de să poate iertare.

Mireasa își sărută mama și plâng de rămas bun.

Rămas bun de la tată:

Țucu-te, tăicuțu meu
Te rog din sufletul meu,
Dacă ți-am greșit vreodată
Te rog, din suflet mă iartă.
Nu-i copil să se nască
La părinți să nu greșescă.
Doamne, mult te-ai năcăjit,
Până mare am crescut.
M-ai purtat tată, la școală,
Din toamnă până-n primăvară.
Nu te-ai plâns că ți-o fo greu,
Așa o lăsat Dumnezeu.

Rămas bun de la vere, frați, mătuși, feciori:

Frunzuliță căărăjele,
Mă-ntorc către ale mele vere
Mă-ntorc cătră ferești, uși,
Către ai mei frați și mătuși.
Mă-ntorc către ale mele vere,
Către flori și pietricele.
De la fetile din joc
Care mi-o purtat noroc.
De la feciorii holtei,
Că am holteit cu ei
Și am feciorit în sat
Până când m-am măritat.

Și ne fă parte și nouă.

Din Preluca Veche, 1973

Cântec la găină

25.

Găina-i fără de pene,
Nănașu fără izmene.
Găina-i cu nouă ouă,
Nănașu numa cu două.
Fuge mâța după șură
Cu puța nănașii-n gură
Și nănașu după ié,
Lasă puța, că-i a mé.
Fuge mâța-n pân ogaș
Cu puța di la nănaș
Și nănașu după ié
Lasă puța, că-i a mé.
Fuge mâța pân ogaș
Cu puța di la nănaș
Și nănașu după ié
Lasă puța, că-i a mé
Nănașu cu cizme nouă
S-o pișet într-amândouă.
Nănașu cu cioareci noi
S-o scăpat într-amândoi.

Din Preluca Veche, 1973

Cântec

26.

Mnire bine ți-ai pus clopu,
Nu știu cum ți-a hi norocu;
Mnire bine ți-ai pus pana,
Nu știu cum ți-a hi tihneala.

Din Preluca Veche, 1973

Cântec

27.

Nu mai plânge, tu mireasă,
Că nu meri noră din casă
Plângă numa mirele
Că vine de ginere.
Numa-și pune clopu-n cui,
Mnică-n casă nu-i a lui;
Numa-și pune clopu pă masă;
Mnică a lui nu este-n casă.

Din Preluca Veche, 1973

Mersul la cununie

28.

Vai, săraca mireasa,
De tri zâle n-o mâncat,
Num-o stat și s-o uitat,
Pă fereasta grădinii
S-o temut că n-om vini;
Pă fereasta de din dos,
S-o temut că ne-am întors.

Din Preluca Veche, 1973

Acasă la mireasă

29.

Tu, mireasă, miresucă,
Dacă-i mere la străini,
Nu-ți da sfatul la vecini.
Că vecinele-s cățale,

Iertăciune de la un părinte decedat:

Mireasa s-o lăudat,
Că pă tătă lumea o chemat
Da de unu o uitat.
N-o uitat, că n-o putut,
Că el zace în mormânt.
În mormânt sub glie rece
De-acolo nime nu trece.

Mersul la cununie

Dup ce s-au cerut mirele și mireasa, se pornește la cununie.
De la casa mirelui și a miresei, în drum spre cununie se cântă cântece
de nuntă:

Doamne, ajută-ne la drum,
Să merem într-un ceas bun.
Cale lungă neumblată
Unde n-am fost niciodată.
La casa crescută-n rât
La oamenii cei de rând.
La casa crescută-n iarbă,
La oamenii cei de treabă.

Mire bine ți-ai pus clopu
Nu știu cum ți-a hi norocu.
Mire bine ți-ai pus pana,
Nu știu cum ți-a hi tihneala.

Mersul la cununie în Boiu Mare; foto: colecția Marica Peter

Tu mireasă tu, tu, tu
Mândru ț-o cântat cucu
Și te-o luat cine-ai vrut tu.

Să-mi cânte și mie așa
Să mă ia cine-oi vrea.

Pă din sus de biserică
Mândră rouă să ridică
Roua trebe scuturată
Și mireasa cununată.

Tu, mireasă, fătu mnieu
După cine-ți pare rău,
După clopuri, după struț,
Ori după al tău drăguț?

Demult, ceata mirelui se întâlnea cu ceata miresei la biserică. S-adunau mirii împreună în fața bisericii și intrau în Sfânta Biserică pentru cununie. La noi de regulă să mere pă *hiriștină* cu nănășitu. Dacă părinții mei o fost nași la părinții miresei, ei vin și mă cheamă pă mine de naș. Nașii care sunt pe hiriștină stau chiar lângă mire sau mireasă, dacă mirii și-au ales mai mulți nași.

La locașul unde se ținea nunta

Casa sau șura în care se ținea nunta era înstruțată de către tineri cu *planchite*, la masa cu nașii se puneau o icoană cu *Cina cea de taină*. Și pe pereți se puneau țoluri. Și în afara șurii se juca.

Înainte de a intra în casa unde se făcea nunta, puneau o masă pe care se așeza colacul tarostelui și o farfurie cu grâu. Se înconjura de trei ori masa de către miri și druște și se arunca cu grâu din farfurie:

Țâpați grâu nu vă jucați
Că mirii ni-s cununați.
Țâpați grâu, nu țâpați pleavă
Că mirii noștri-s de treabă.

Strigau druștele și socăcițele. Grâul era considerat ca aducător de rod. La intrare, mama mirelui pregătea o fățoaie și le-o puneau după cap la miri la intrarea în locașul unde se ținea nunta. După ce se așezau mirii, li se lua fățoaia și se așeza la loc de cinste. Acela era primul dar al mirilor, oferit de către soacră nurorii.

La noi în zonă nunțile se făceau împreună la o casă, n-au existat la noi nunți făcute separat.

Toată lumea așteaptă mirii în sală. Întră alaiul, mirii cu nașii,

Și te scot la vorbe rele.
Du-te-n vale la o piatră,
C-aceie-i mamă și tată.

Din Preluca Veche, 1973

Când pleacă alaiul la mireasă

30.

Sănătate, bună mamă,
Ț-am lucrat bugăt pomană.
Și-ncălțată și desculță,
Pântru șasă perinuță
Apă rece nu-i mai bé,
Adusă de mâna mé,
Ți-aduce dacă-i puté.

Din Preluca Veche, 1973

Strigături

31.

Noi la mire-am lăsat gata,
La mireasă-amu fac vatra.
Noi la mire-am lăsat joc,
La mireasă-amu fac foc.

Din Preluca Veche, 1973

32.

De ne-ați așteptat cu drag,
Nu ne țâneți mult pă prag,
Că ni-i dor de horincuță

Și la mire de drăguță;
Că ni-i dor de piță-aleasă
Și la mire de mireasă.

Din Preluca Veche, 1973

33.

Tu mireasă, ieși afară
Și te uită prin colac
Că vine cine ți-i drag.
Și te uită prin inel
Că vine drăguțul tău.

Din Preluca Veche, 1973

34.

Dulce-o fo mierea și bună,
Ș-amar a hi păst-o lună.
Dulce-o fo mierea-n păhar,
Ș-amar-a hi păst-on an.

Din Preluca Veche, 1973

35.

Socăciță scurtă-n nas,
Carne-n oale n-o rămas
Că ai dus-o printre clăi
Ș-ai mâncat-o cu prașcăii.
Ș-ai dus-o-n fundu grădinii
Ș-ai mâncat-o cu vecinii.

Din Preluca Veche, 1973

36.

Ieși afară, soacră mare,
Că-ți aducem noră tare

se așază la masă, mireasa în partea stângă a mirelui, nașii iar starostele urează bun venit. Și mulțumește în numele mirilor, celor care au venit. După ce s-o adunat toată lumea starostele dă dezlegare la masă:

Dragi nuntași, că ați sosit,
Eu vă spun bun venit!
Bun venit la iastă casă,
Unde-i mire și mireasă
Tăte lucrurile bune,
Să încep c-o rugăciune
Tatăl nostru cum să spune,
Vă rugăm pă fieșcare
Să vă ridicați în picioare,
Toți ce credeți în Hristos,
Să spunem un Tatăl nost.

Dacă e și vreun preot la nuntă, e invitat el să spună: Tatăl nostru. Și începe muzica, să cânta *Marșul miresei*, *Doamne, ajută-ne la drum*. Se făcea prezentarea mirilor, nașilor, socrilor, a muzicii și a tarostelui:

Prea cinstită adunare,
Rog un pic de ascultare,
Să vă fac o prezentare,
Ca să știe tăți nuntașii,
Cine-s mirii, cine-s nașii,
Socrii mari, mici, ceterășii.
Și apoi fără rușine,
Vine rândul și la mine.

La mire:

Mirele de omenie
Dumnezău Sfântu să-l țâie.
Nici nu bé, nici dohănește
El (se spune numele) că se numește.

La nași:

Nănași mari ca ieștia doi
N-o mai fost în sat la noi.
Îs oameni de ominie
Dumnezău Sfântu să-i țâie.

Ceterașii:

Să te bată de cuptoare.

Ceteraș c-a iesta nu-i
În Țara Chioarului.
El frumos ne veselește
Tată lumea îl iubește.

Din Preluca Veche, 1973

37.

Tarostele:

Și amu fără rușâne,
Vine rându și la mine
Bat din gură ca un câne
Și nu m-ascultă nime.
Mă numesc Vasile Pop
Și sunt din satul Prislop.

Ieși popă cu cărticica
Și cunună florica;
Ieși popă cu patrahiru
Și cunună trandafiru.

Din Preluca Veche, 1973

38.

Răspunsul (darul de nuntă)

După această prezentare se face răspunsu. Se începe cu nănașii:

Și după cum vă spui
Nănașii din partea mirelui
Ei s-o prezentat
C-un dar mare, minunat.

Socăcița miresii
Șede-n fundu grădinii
Cu o mână de aluat
Nici îi copt, nici îi sărat
Și cuptoru tăt îi spart.

Din Preluca Veche, 1973

39.

Mai demult se ofereau perne, plapume, țoluri, lipideauă, oale, veselă. Nu se dădeau bani. Numa lucruri de care nu mai era nevoie să și le cumpere mirii. Tarostele se ducea pe urmă împreună cu mirele și mireasa pe la toți mesenii. Mirele ține o uiagă de horincă cu care închina la meseni. La noi în zonă nu prea se făcea dansul miresei. Nu l-am văzut niciodată.

Pă la noi, pă la Preluca
Umblă vântu tăt de fugă.
De nu țâi clopu cu mâna,
Nu-l ajungi cu săptămâna.

Din Preluca Veche, 1973

Strigătura la găină

La noi s-o făcut câteva nunți cu strigături la găini. După ce se făcea prezentarea mirilor, se făcea și strigătura cu găina. Era socăciță care striga găina:

Frunză verde de safiu,
Iată-mă că și eu viu.
Cu găină ca ruja
Ca s-o dau la nănașa

Ia mai zî o strigătură
Să să audă-n Săcătură.
Ia, ziceți una mai tare
Să să audă păstă vale.

Din Preluca Veche, 1973

40.

41.

Stați feciori și vă uitați
La poale di șapte lați
Ciuruite de bărbați,
Ciuruite cu cuțatu,
Dripălite de Dumitru.

Din Preluca Veche, 1973

Cu găina ca safiú
S-o dau la nănașu.

Nănaș mare, te gândești
Și găina mi-o plătești
Că te văd un om frumos
Doamne, ajută să fii jos.

Găina l-ai lăudat
C-ai ținut la îngrășat
Da găina-i slabă tare,
Nu are nici stinare.

42.

Mândra mé mă năcăjește
Să o joc prelucănește.
Mândră, nu mă năcăji
Că te-oi juca cum oi ști.

Din Preluca Veche, 1973

Și nănașu îi răspunde:

Eu plata nu ți-oi da
Tu surată, chiar așa.
Hai cu mine după șură
Să-ți iau la chiloți măsură.

Socăcița se adresa numai nănașilor, nu și nănașei, femeia li se adresează doar bărbaților.

43.

Fă-te-n colo, măi, cu ié
Că mă tem că m-a pișe.
Nu te teme, măi fârtate,
Că nu piș așa departe.

Din Preluca Veche, 1973

Meniul

În săptămâna nunții erau chemate socăcițele pentru făcutul păturilor (foaia) pentru laște. Făceau păturile să poată să să uște până la nuntă și le tăieú manual. Erau 2–3 socăcițe mai experte care făceau pancovele. Mai târziu au început să se facă *zamă de tojmăgi* (zamă de găină cu tăiței), *ciuline* (cartofi) cu carne și *purcei* (sarmale), pancove.

44.

Mărită-te, lele, hei,
Nu mai face pumnășei,
Că cu dracu s-o-nsurat,
Și tu nu te-ai măritat.

Din Preluca Veche, 1973

Ospățul

După nuntă era ospățu mirilor, se făcea la o săptămână după nuntă, cu familia și fără muzicant.¹

¹ Performer Vasile Pop, 50 ani, staroste, Prislop, 2016.

Glosar

tizeș (tizăș), **tizeși**, (tizăși), s.f. (reg.) 1. Garant, chezaș. 2. Organizator al dansului. Cf. Chezaș (magh. Keses, DLMR, DEX);

a aldui, alduiesc, vb. Intrans. - 1. A binecuvânta (D. Pop, 1978). 2. (fig.) A lovi, a plesni (pe cineva). - Din magh. *áldani* a binecuvânta (Scriban, DER, DLMR, MDA);

a alcăzî, alcăzâsc, (alchezi), vb. Refl. (reg.; înv.) A se tocni; a face o înțelegere cu cineva, înaintea încheierii unei afaceri;

plantică, plantici, s.f. - (reg.) Panglică: Le puneau la temători plantici în piept. Din scr. *pantlika*, cf. Magh. *pántlika*, cf. *Panglică*;

șifon, șifonuri, s.m. - Dulap pentru haine și pânzături în Codru; din magh. *sifon*;

bulciug, bulciuguri, s.n. - reg. Iertăciune, iertările miresei pe care le rostește starostele în casa părintească a fetei înainte de cununie; din magh. *bolcsu iertăciune*;

hiriștină, hiriștine, s.f. reg. În Boiu Mare; obiceiul de a merge pe hiriștină cu nănașitul; *dacă părinții mei o fo nași la părinții miresei, ei vin și mă cheamă pe mine de naș*;

tojmagi, (toșmaj, tuoșmaj), s.m. - reg. gastr.) Tăiței, paste făinoase, laște, răstăuțe; din tc. *tutmac*, cf. rus. *Tukmaci*

ciulin, ciuline, s.n. reg. cartof, picioac;

purcel, purcei, reg. Boiu Mare, sarma, ptiroșcă;

Grup de fete din Boiu Mare; foto: colecția Marica Peter

45.

Ar vini lelea la munte,
Dar îi trebe sute multe
Sutele să fac la băi,
Nu în Cavnic cu păstăi.

Din Preluca Veche, 1973

46.

Te cunoști lele pă poale,
Că ești o femeie moale
De-ai hi o femeie iute,
Ț-ar hi poalele lăute
Batăr până la jerunte.

Din Preluca Veche, 1973

MARIA MIRELA PODUȚ

**Orații de nuntă din
Țara Codrului**

Cerutul miresei

47.

Ce zarvă, ce veselie?
Ce lucru poate să fie?!
Ce stați așa adunați,
Dumneavoastră, iubiți frați?
Că noi mult loc am umblat
Dar încă-așa n-am aflat:
În șură feciori jucând,